



Χαρακτικό της εποχής που απεικονίζει τον ΙΠΤΑΜΕΝΟ ΟΛΛΑΝΔΟ

**Τ**ι είναι ένα πλοίο φάντασμα; Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, είναι ένα πλοίο καταραμένο που τριγυρίζει, στοιχειώνοντας τους ωκεανούς και προκαλώντας τρόμο στους ναυτικούς που συνδέουν πάντοτε την παρουσία του με έναν κακό οϊωνό, ένα προμήνυμα θανάτου και καταστροφής. Οι ιστορίες αυτών των πλοίων έχουν πάντοτε σχεδόν μια αφηγηρία ιστορική και συνδέονται με αιφνίδιες ή ανεξήγητες απώλειες ή με βίαια γεγονότα που συνέβησαν πάνω σ' αυτά. Όμως, η λαϊκή φαντασία τις εμπλούτισε με προλήψεις, δεισιδαιμονίες και μεταφυσικούς φόβους και τις πέρασε στη σφαίρα του μύθου. Μερικούς από τους περισσότερο, αλλά και λιγότερο γνωστούς θρύλους θα δούμε στο σημερινό μας αφιέρωμα

# Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΟΛΛΑΝΔΟΣ και άλλες ιστορίες...

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΕΥΗ ΠΙΠΕΡΙΔΟΥ

**Ι**σως είναι η πιο γνωστή και με τις περισσότερες παραλλαγές ιστορία πλοίου φαντάσματος. Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΟΛΛΑΝΔΟΣ, σύμφωνα με τη ναυτική παράδοση, είναι ένα στοιχειωμένο πλοίο που δεν μπορεί να επιστρέψει ποτέ στο λιμάνι του, καταδικασμένο να ταξιδεύει αιώνια στους ωκεανούς. Συνήθως εντοπίζεται από πολύ μακριά, πολλές φορές να λάμπει μέσα σε ένα απόκοσμο φως. Λέγεται πως αν το χαιρετήσουν από κάποιο πλοίο, το πλήρωμά του προσπαθεί να στείλει μηνύματα στην ξηρά σε ανθρώπους ήδη από καιρό πεθαμένους.

## ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΘΥΓΛΟ

Δεν υπάρχει ομοφωνία ούτε ως προς το χώρο εμφάνισης ούτε ως προς το όνομα του πλοιοάρχου, αλλά και ούτε ως προς τη γέννηση του θρύλου του. Η πρώτη καταγεγραμμένη αναφορά για τον ΙΠΤΑΜΕΝΟ ΟΛΛΑΝΔΟ υπάρχει στο κεφάλαιο VI του George Barrington «Voyage to Botany Bay» (1795). Εκεί ο συγγραφέας αναφέρει: «άκουγα συχνά για την πρόληψη ναυτικών που σέβονταν τέτοιες εμφανίσεις, αλλά δεν έδιναν ποτέ ιδιαίτερη βάση. Φαίνεται πάντως πως μερικά χρόνια νωρίτερα ένα ολλανδικό πλοίο χάθηκε ανοιχτά του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας και μαζί του χάθηκε και κάθε άλλη ψυχή που βρισκόταν πάνω σ' αυτό. Ένα δεύτερο πλοίο, όμως, που ήταν ο σύντροφός του στο ταξίδι, α-



ντιμετώπισε την καταιγίδα και έφτασε λίγο αργότερα στο Ακρωτήριο, όπου έκανε τις απαραίτητες επισκευές. Επιστρέφοντας, όμως, στην Ευρώπη χτυπήθηκε από μια νέα καταιγίδα πολύ κοντά στο ίδιο γεωγραφικό πλάτος που είχε χαθεί και το προηγούμενο. Κατά τη διάρκεια της νυχτερινής βάρδιας, κάποιοι από το πλήρωμα είδαν ή φαντάστηκαν πως είδαν σε μια ριπή ανέμου ένα πλοίο με ορθάνοιχτα πανιά να τους περιμένει. Είχε σταθεί, μάλιστα, μπροστά τους, σαν να ήθελε να τους βυθίσει. Ένα μέλος του πληρώματος επέμενε πως επρόκειτο σίγουρα για το πλοίο που είχε βυθιστεί τις προη-

γούμενες μέρες και πως, αν δεν ήταν το ίδιο, τουλάχιστον ήταν μια οπτασία του. Αλλά, καθώς το πλοίο σίαζαν, αυτό το αντικείμενο, σαν ένα πυκνό σκούρο σύννεφο, εξαφανίστηκε. Κανείς, όμως, δεν μπόρεσε να διώξει την εικόνα αυτής της εμφάνισης από το μυαλό των ναυτικών. Και καθώς, φθάνοντας στο λιμάνι, ανέφεραν και σε άλλους το περιστατικό, η ιστορία διαδόθηκε σαν φωτιά στα ξερόχορτα και το πλοίο - φάντασμα ονομάστηκε από τότε ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ ΟΛΛΑΝΔΟΣ. Έτσι, λοιπόν, ξεκίνησε αυτή η ιστορία, μάλλον από Ολλανδούς και Βρετανούς ναυτικούς, αλλά έκτοτε πάντα υπήρχε κάποιος ναυτικός

που ισχυριζόταν πως είχε δει το πλοίο». Σύμφωνα με ορισμένες πηγές, πρότυπο γι' αυτό το πλοίο φάντασμα στάθηκε ο Ολλανδός καπετάνιος του 17ου αιώνα, Bernard Fokke. Ο Fokke ήταν φημισμένος για την ταχύτητα των ταξιδιών του από την Ολλανδία στην Ιάβα και έτσι στη λαϊκή φαντασία είχε θεωρηθεί ύποπτος ότι είχε κάνει μια ανίερη συμφωνία με τον διάβολο, την οποία πλήρωσε αργότερα καταδικασμένος να πλέει στην αιωνιότητα. Η πρώτη δημοσιευμένη παραλλαγή της ιστορίας, στο Blackwood's Magazine τον Μάιο του 1821, ►